

Η ΠΟΛΥΣΗΜΕΙΑ ΤΟΥ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ ΚΑΙ ΣΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ ΤΗΣ ΚΑΙΝΗΣ ΔΙΑΘΗΚΗΣ

Λέσια ΖΒΟΝΣΚΑ

Τα γλωσσικά μοντέλα επιτρέπουν τη μετάδοση ορισμένων πληροφοριών με αρκετή ακρίβεια, ακόμη και αν παραμείνει σιωπηρή, αλλά σε διαφορετικές γλώσσες τα γραμματικά μοντέλα μπορούν να μην συμπίπτουν ή να μην αντιστοιχούν μεταξύ τους. Επομένως στη μετάφραση είναι απαραίτητο να ληφθεί υπόψη το μέρος των πληροφοριών που είναι κρυμμένο, σιωπηρό, να αποκαλύπτει και να εκφραστεί σε ρητή μορφή. Στη μελέτη του κειμένου πρέπει να διεξαχθεί μια ανάλυση της επίσημης διάρθρωσης και του βάθους της εννοίας των γραμματικών κατασκευών και να ληφθεί επίσης υπόψη οι εξωγλωσσικούς παράγοντες, χωρίς να ξεχνάμε επίσης τις διαφορετικές εξηγήσεις της Αγίας Γραφής. Πρώτα απ' όλα οι πληροφορίες θα πρέπει να εξεταστούν από την άποψη της αντίθεσης θέμα\σχόλιο και στο τέλος από την άποψη της πραγματιστικής του κειμένου.

Όσον αφορά την επαρκή αναπαραγωγή των συντάξεων και την πραγματιστική του ελληνικού κειμένου σε μετάφραση, οι ερευνητές επικεντρώνονται στην ανακάλυψη της λειτουργικής ισοδυναμίας των γλωσσικών μέσων της γλώσσας του πρωτότυπου και της γλώσσας του παραλήπτη. Στην περίπτωση αυτή το αντικείμενο της προσεκτικής μελέτης είναι το πλήρες λεξιλόγιο, και τα άκλιτα

Леся ЗВОНСЬКА

*ПОЛІСЕМАНТИЧНІСТЬ
СПОЛУЧНИКА ΚΑΙ В
ГРЕЦЬКОМУ ТЕКСТІ
НОВОГО ЗАВІТУ*

*У статті розглядається багатозначність сполучника *καί*, аналізується полісемантичність його лексико-синтаксичних конотацій у різних синтаксемах, вживання як в паратактичних, так і гіпотактичних реченнях. Встановлення функціональної семантики сполучника в різних контекстах сприяє адекватності перекладу грецького тексту Нового Завіту українською мовою.*

Ключові слова: *сполучник *καί*, полісемантичність, паратакис, гіпотакис, грецький текст Нового Завіту.*

Lesia ZVONSKA

*THE POLYSEMY OF THE
CONJUNCTION ΚΑΙ IN THE
GREEK TEXT OF THE NEW
TESTAMENT*

*The article considers the polysemy of the conjunction *καί*, analyzes the polysemanticity of its lexical-syntactic connotations in various syntaxes, and uses both paratactic and hypothetical sentences. The establishment of the functional*

μέρη του λόγου, λόγω μιας απλοποιημένης και μονομερούς προσέγγισης για την εξέταση της σημασιολογίας αυτών των μερών, παραμένουν αναξιοπώτητα στην περιφέρεια της επιστημονικής αναζήτησης μέσω της επαρκούς μετάφρασης. Αλλά πολύ συχνά αυτή η αγνόηση της πολυλειτουργικής των συντακτικών συνδέσεων, που είναι πολλαπλών χρήσεων, των άκλιτων μερών του λόγου, η αγνόηση της πολυσημίας οδηγεί στην καταστροφή στο στυλ του κειμένου, στα σημασιολογικά κενά ή, αντίθετα, στην υπερφόρτωση με διαφορετικές έννοιες. Πράγματι, ο σύνδεσμος όπως το άκλιτο μέρος του λόγου που χρησιμοποιείται για να συνδέσει προτάσεις ή λέξεις της ίδιας πρότασης μεταξύ τους, αλλά και επίσης διευκρινίζει και διορθώνει την έκφραση της λεξιλογικό-συντακτικής σχέση μεταξύ των. Αυτό ισχύει πλήρως όχι μόνο για τους υποτακτικούς συνδέσμους, αλλά για τους παρατακτικούς συνδέσμους, και ιδίως για τους συμπλεκτικούς.

Είναι γνωστό ότι στο κείμενο της Καινής Διαθήκης δεν υπάρχουν πολύ μεγάλες περιόδους γλώσσας, αλλά κυριαρχείται η παράταξη [1: 332]. Αλλά προσπαθήσουμε να καταλάβουμε αν είναι πάντα απαραίτητο να διατηρηθεί η γραμμικότητα του συντακτικού δεσμού στο γενικό ορισμένο πλαίσιο, διότι ο σύνδεσμος *καί* δεν έχει μόνο μία σημασία όπως συχνά πιστεύεται, όμως επίσης μπορεί να περιέχει τις οδηγίες για το ορισμένο είδος της υποτακτικής σύνδεσης (αρκεί να πούμε ότι το λεξικό του Ι.Χ. Ντβορέτσκι αναφέρει 20 διαφορετικές έννοιες του συνδέσμου *καί*, και αυτό χωρίς να τον συνδυάζουν τα άλλα άκλιτα μέρη του λόγου [4: 274], το λεξικό Μπάουερ / Αλαντ αναφέρει 14 σημασιολογικές ισοτιμίες στην Καινή Διαθήκη [6: 316-318]). Πράγματι, στην Καινή Διαθήκη μπορούμε επίσης να εντοπίζουμε τον προσανατολισμό στο γενικό πλαίσιο (που είναι χαρακτηριστικό της αρχαίας ρητορικής), όταν οι έννοιες ή τα μέλη της φράσης δεν χρησιμοποιούνται ου απλοποιούνται όπως κατανοητοί από τους ίδιους.

Ο σύνδεσμος *καί* και, επίσης χρησιμοποιείται για την σύνδεση των ομοιογενών μελών της φράσης και των ολόκληρων προτάσεων και μπορεί να έχει την σημασία παρατακτικής ή υποθετικής σύνδεσης (για την διδακτική κάλυψη αυτού του προβλήματος βλέπε [3: 217-219]). Με την ισοδυναμία των μελών της φράσης, των σημασιολογικών επαναλήψεων *καί* συντακτίζει με *και*, *επίσης*, *και*: *χαίρετε καί ἀγαλλιάσθε* (Μθ. 5: 12) *χαίρετε και γεμίστε από αγαλλίασιν, λύπη μοί ἔστιν μεγάλη καί ἀδιάλειπτος ὄδυνη* (Ρωμ. 9: 2) *μεγάλη λύπη υπάρχει μέσα μου, συνεχής και ακατάπαυστος πόνος*.

Η γραμμική σχέση μπορεί να μην γίνει την ίδια στιγμή, αλλά πριν ή μετά τις πληροφορίες, οπότε λογικά μπορούμε να επεκταθούμε *καί*

semantics of the conjunction καί in various contexts contributes to the adequacy of the translation of the Greek text of the New Testament into Ukrainian.

Key words: *conjunction καί, polysemanticity, parataxis, hypotaxis, Greek text of the New Testament.*

σε 2 μέρη και επίσης: *ὡς δὲ ἐβαπτίσθη καὶ ὁ οἶκος αὐτῆς (Πράξ. 16: 15) ὅταν δε εβαπτίσθηκε μαζί με ὅλην την οικογένειάν της*, δηλαδή κάνουμε σαφές και ρητή την ακολουθία ή μια φυσική πορεία των πραγμάτων. Την ίδια περίπτωση, όταν είναι απαραίτητο να μαντέψουμε το γενικό πλαίσιο της διαχρονικής αναδρομικής, βρίσκεται στις Πράξεις Αποστόλων 7: 15: *ἔτελεύτησεν αὐτὸς καὶ οἱ πατέρες ἡμῶν ἀπέθανε αὐτὸς και οι δώδεκα πρόγονοί μας*. Η κυριολεκτική μετάφραση αυτής της φράσης, η οποία αναφέρεται στον Ιακώβ (αὐτός) και στους πρόγονους των δώδεκα φυλών του Ισραήλ (οἱ πατέρες ἡμῶν) μπορεί να δώσει την ιδέα ότι, φτάνοντας στην Αίγυπτο, ο Ιακώβ και οι γιοι του πέθαναν ταυτόχρονα. Προφανώς, πρέπει να διευκρινίσουμε ότι αυτό συνέβη μέσα σε μια ορισμένη χρονική περίοδο, έτσι δείχνεται η χρονική αναγραφή των γεγονότων: πέθανε ο ίδιος και στη συνέχεια οι πρόγονους μας.

Συχνά, οι λέξεις-χαρακτηριστικά έρχονται σε μια σειρά, επεκτείνοντας το κοινό σημασιολογικό πεδίο, και ο σύνδεσμος καὶ χρησιμοποιείται για την έμφαση, την αποκάλυψη ή την ακρίβεια της σημασίας μίας λέξης από αυτές· γι'αυτό επιλέγονται οι σύνδεσμοι ὅπως *επιπλέον, επίσης: πολλὰ καὶ βαρέα αἰτιώματα καταφέροντες ἃ οὐκ ἴσχυον ἀποδείξει (Πράξ. 25: 7) διατυπώνοντες εναντίον του Παύλου πολλὰς και βαρείας κατηγορίας*. Η σχέση της υποταγής, δηλαδή η άμεση και κυριολεκτική μετάφραση (και πολλά και βαριά), είναι εντελώς ακατάλληλη εδώ.

Η θεματική επανάληψη στον τύπο παραλληλισμού, η συνωνυμική επανάληψη με ανακατανομή των ρόλων εκφράζει συχνά την αντίθεση, η οποία εκφράζεται καλύτερο με συνδέσμους *αλλά, ωστόσο, ακόμη: Καὶ ἐζήτησαν αὐτὸν κρατῆσαι, καὶ ἐφοβήθησαν τὸν ὄχλον (Μκ. 12: 12) και εζητούσαν οι αρχιερείς να τον συλλάβουν, αλλά εφοβήθησαν τον λαόν*. Η χρήση των αντωνύμων εκφράζει την άμεση αντίθεση: *ἢ γὰρ τὸν ἕνα μισήσει καὶ τὸν ἕτερον ἀγαπήσει, ἢ ἑνὸς ἀνθέξεται καὶ τοῦ ἑτέρου καταφρονήσει (Μθ. 6:24) διότι η θα μισήσει τον ένα και θα αγαπήσει τον άλλον η θα προσκολληθῆ στον ένα και θα καταφρονήσει τον άλλο*.

Κανονικά ο σύνδεσμος υποταγής κρύβει συχνά μια βαθιά αιτιώδης σχέση και, *έτσι, ως εκ τούτου: ἀλλὰ μόνον εἶπε λόγῳ, καὶ ἰαθήσεται ὁ παῖς μου (Μθ. 8: 8) αλλά πες ένα μόνον λόγον και αμέσως θα θεραπευθῆ ὁ δούλος μου*.

Τα λογικά συνεπές βήματα αναγκάζουν να περάσουμε μια συντακτική διανομή των πληροφοριών και να προχωρήσουμε από το πλαίσιο παράταξης στο πλαίσιο υπόταξης και να επιλέξουμε την κατάλληλη συνδετική σχέση, ὅπως *έτσι: παρεκάλεσεν λέγουσα, Εἰ κεκρίκατε με πιστὴν τῷ κυρίῳ εἶναι, εἰσελθόντες εἰς τὸν οἶκόν μου μένετε· καὶ παρεβιάσατο ἡμᾶς (Πράξ. 16:15) μας προσκάλεσε στο σπίτι της λέγουσα· “εάν με έχετε κρίνει πιστὴν στον Κυριον, ελάτε στο σπίτι μου και μείνατε ως φιλοξενούμενοι”*. Αυτή η σύνδεση είναι ακόμα πιο προφανής στο σύνδεσμο του καὶ με διότι, *διό δι'αυτό: Πνεῦμα ἅγιον ἐπελεύσεται ἐπὶ σέ, καὶ δύναιμις*

ὕψιστου ἐπισκιάσει σοι· διὸ καὶ τὸ γεννώμενον ἅγιον κληθήσεται, υἱὸς θεοῦ (Λκ. 1: 35) το Πνεῦμα το Ἁγιον σε θα ἔλθη εις σε και η δημιουργική δύναμις του Ὑψίστου θα σε περικαλύψη και. Δι' αὐτό και το ἅγιον βρέφος, το οποίον κατά τον υπερφυσικόν θα κληθῆ ὁ Υἱὸς του Θεοῦ.

Οι γραμματικές σταθερές μπορούν να βοηθήσουν στον προσδιορισμό του σκοπού ἢ του αποτελέσματος που εμπεριέχεται στο αντίγραφο, δηλ. καί· με το μελλοντικό χρόνο είναι δυνατόν να χρησιμοποιούμε ὅπως *Για να: ἢ* δοκεῖς ὅτι οὐ δύναμαι παρακαλέσαι τὸν πατέρα μου, καὶ παραστήσει μοι ἄρτι πλείω δώδεκα λεγιῶνας ἀγγέλων; (Μθ. 26: 53) *η νομίζεις ὅτι δεν μπορώ εγώ αὐτήν την στιγμήν να παρακαλέσω τον Πατέρα μου και να παρατάξῃ ολογυρά μου περισσοτέρας ἀπὸ δώδεκα λεγεῶνας ἀγγέλων;*

Ἡ ἀναζήτηση μιας «γέφυρας» μεταξύ των γεγονότων, ενός συννεπούς συνδέσμου σε μια σειρά σκέψεων μας επιτρέπει να καθορίσουμε μια αιτιώδη σχέση, επομένως, η χρήση του αιτιολογικού συνδέσμου είναι δικαιολογημένη: ζητήσετέ με καὶ οὐχ εὔρησετε, καὶ ὅπου εἰμί ἐγὼ ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἔλθειν (Ιν. 7: 34) *Θα με ζητήσετε κάποτε (ὅταν βαρειές πέσουν ἐπάνω σας οι συμφορές), και δεν θα με εὔρετε. Και ἐκεῖ, πλησίον του Πατρός στους ουρανοῦς, που εἶμαι ως Θεός, πηγαίνω δε και ως ἄνθρωπος, δεν ἠμπορεῖτε σεις να ἔλθετε.*

Οι δράσεις μπορούν να ξεταστούν ταυτόχρονα, ὅταν επικαλύπτονται εν μέρει μέσο κάποια ὀρισμένη πτυχή, συμβαίνουν την ἴδια στιγμή σε κάποιο χρονικό διάστημα. Ἡ χρονολογική σειρά μπορεί να συνδυάζει οποιοδήποτε ζευγάρι των γεγονότων ἀπὸ την ἀποψη της προτεραιότητας και της τάξης ἀκολουθίας. Ὁ σύνδεσμος μπορεί να σημαίνει μια ἀλληλουχία και μια χρονολογική ὁμοιότητα με την ἀπόχρωση της χρονικῆς συνθήκης, στην περίπτωση αὐτή είναι ἀπαραίτητο να ληφθεῖ ὑπόψη τη σχετική – χρονολογική σημασία των ρηματικῶν τύπων: ἦν δὲ ὥρα τρίτη καὶ ἑσταύρωσαν αὐτόν (Μκ. 15: 25) *ἦτο δε ἡ ὥρα τρεις ἀπὸ την ἀνατολήν του ἡλίου, δηλαδή ἐννέα το πρωῖ τότε, που τον εσταύρωσαν. Σε χρονολογική ἀντιστροφή ὅταν ὑπάρχει προθύστερον, οι σιωπηρές πληροφορίες καί ὅταν δεν μετασχηματίζουμε σε ρητή, ἄλλωστε θα ἔπρεπε να ἀλλάξουμε την τάξη της φράσης σε ἀντίστροφη: Τίς ἄξιος ἀνοῖξει τὸ βιβλίον καὶ λύσαι τὰς σφραγίδας αὐτου; (Ἀποκάλ. 5: 2) Ποιος εἶναι ἄξιος να ἀνοῖξει το βιβλίον και να λύσει τις σφραγίδες του; Ἡ ἐξέταση της ἀναδρομικῆς των γεγονότων ἢ τις προοπτικῆς των επιτρέπει να διευκρινίσουμε την συσχέτιση μεταξύ των σε μια περίοδο του χρόνου χωρίς να ἀλλάξει κανείς την χρονολογία ἢ να δώσει τις περισσότερες λεπτομέρειες για τον χρονικό σύνδεσμο, χωρίς τη χρήση τους λειτουργικούς-σημασιολογικούς ἰσότημους του συνδέσμου καί.*

Στην ἀπόδοση ὑπὸ ὀρους περιόδων καί εκτελεῖ τη συνάρτηση του συσχετισμοῦ που, τον οποίον κανονικά μαντεύουμε μόνο με την μετάφρασή αὐτῶν των περιόδων: εἰ γὰρ ἐγὼ λυπῶ ὑμᾶς, τίς ὁ εὐφραίνων με εἰ μὴ

ὁ λυπούμενος ἐξ ἑμοῦ; (Β Κορ. 2: 2) *Ἡ λύπη ὁμως, που θα σας προκαλέσω, αποβλέπει στο καλόν σας, διότι εἰάν εγώ με τους ελέγχους σας στενοχωρώ, ποιός είναι εκείνος, που με ευφραίνει, παρά αυτός που δέχεται τας παρατηρήσεις μου.*

Εκτός από τις εξεταζόμενες περιπτώσεις, η χρήση του *καί* είναι μια αντιγραφή του εβραϊκού μοντέλου γραμματικής ή ένα χαρακτηριστικό του στυλ του συγγραφέα. Για παράδειγμα, στο Κατά Μάρκον Ευαγγέλιον, από τα είκοσι τρία ποιήματα μόνο τρία δεν ξεκινούν με *καί*.· Αλλά από την άλλη πλευρά, μια τέτοια υπερβολή των *δέ, γάρ, οὖν,* και η σχεδόν πλήρης έλλειψη τέτοιων τυπικών ελληνικών συνδέσμων όπως προτείνει ότι έχουμε να κάνουμε με τους εβραϊκές συντακτικές δομές που προέκυψαν υπό την επίδραση του εβραϊκού ναν. Δεδομένου ότι το εβραϊκό ναν πρέπει να είναι στην πρώτη θέση σε μια φράση, ο Μάρκος προτιμά *καί* και όχι τους ελληνικούς συνδέσμους της μετάθεσης, ώστε για κάθε *δέ* έχουμε πέντε *καί* [2: 111]. Έτσι ο συνδυασμός του *καί* με *έγένετο* είναι εβραϊκό μοντέλο και έχει μια τελική και γενικευμένη φύση, συνεπώς είναι σκόπιμο να το μεταφράσει κανείς ως *καθώς: έγένετο ἐν τῷ σπείρειν ὃ μὲν ἔπεσεν παρὰ τὴν ὁδόν* (Μκ. 4:4) *και καθως έσπερνε ένα μέρος του σπόρου έπεσε στον δρόμον.* Η συγκριτική στατιστική ανάλυση της ελληνικής γλώσσας των μεταφράσεων και των πρωτότυπων κειμένων δείχνει ότι σε μετάφραση από τις εβραϊκές και αραμαϊκές γλώσσες για κάθε *δέ* αντιστοιχούν τουλάχιστον δύο *καί*, την ίδια στιγμή που στα αρχικά κείμενα *καί* συναντιέται πολύ λιγότερο από το *δέ* [8: 19].

Η τυπική δήλωση *καί* συναντάμε στην ελληνική γλώσσα σε συνδυασμό ενδιαδύς για μετάδοση μιας εξαρτώμενης σύνδεσης μεταξύ των λέξεων της φράσης λόγω της υποτακτικής σύνδεσης αυτών των λέξεων: για παράδειγμα, *περὶ ἐλπίδος καὶ ἀναστάσεως νεκρῶν [ἐγώ] κρίνομαι* (Πράξ. 23: 6) *επειδή πιστεύω και ελπίζω εις την ανάστασιν των νεκρών*". Αν και στην επιφάνεια αυτή είναι η σχέση δύο ίσων εννοιών, αλλά το βαθύ νόημα αυτού του συνδυασμού μπορεί να ελαχιστοποιηθεί σε μια κεντρική έννοια και η άλλη θεωρείται ως ένας ορισμός ή ένα παράδειγμα. Η κυριολεκτική μετάφραση *ελάβομεν χάριν καὶ ἀποστολήν* (Ρωμ. 1: 5) *δια του Χριστού ελάβομεν, εγώ ο Παύλος και οι άλλοι Απόστολοι, την χάριν και το αποστολικόν αξίωμα.* επισημαίνει εδώ η τυπική παρατάξη, αλλά στο περιεχόμενο είναι ένας συνδυασμός του *χάρις* με το πρόσθεση *ἀποστολή* επειδή να είναι *ἀπόστολος* σημαίνει το δώρο του Θεού, την ίδια *χάρη*. Οι ακόλουθες λέξεις αυτού του στίχου *εις ὑπακοήν πίστεως για υπακοή στην πίστη*, στο επίπεδο της επίσημης σύνταξης συνδέονται μεταξύ τους με τη σχέση υποταγής. Ωστόσο, από τη σκοπιά της βαθιάς, λειτουργικής σημασιολογίας, βρισκόμαστε αντιμέτωποι με την ισότητα των λέξεων (για υπακοή και πίστη). Είναι απολύτως επιτρεπτό να καταλάβουμε την ελληνική φράση όπως

μια φράση με το αντικείμενο και επίθετο για να είναι υπάκουος στην πίστη [5: 183]. Μερικά άλλα παραδείγματα του *gendiadis* (Μθ. 4: 16, Μκ. 6: 26, Λκ. 12: 15, Β Τιμ. 1: 10 κλπ.) εξετάζονται λεπτομερώς σε στερεά εγχειρίδια [7: 228-230; 10, 334-337].

Αυτή η ανακατανομή των συντακτικών πληροφοριών κρύβεται συχνά στη συντακτική δομή του κειμένου και όχι στην γραμματική δομή. Για τη δημιουργία του αρμονικού ρυθμικού μοντέλου το σημαντικό ρόλο παίζουν τα άκλιτα μέρη του λόγου. Η ρυθμική δομή στο Κατά Ιωάννην Ευαγγέλιον 1: 1-5; Α Ιν. 1: 1-4, η σχέση μεταξύ των άκλιτων μερών του λόγου και άλλων μερών, η έλλειψη της συσώρευσης στην συντακτική γέμιση πολλαπλών σταδίων, η πολυσημία του συνδέσμου και επιδεικνύουν την συχνότητα και το ρυθμό. Αντίθετα, όπως η συσώρευση των άκλιτων μερών του λόγου και μια σειρά συντακτικών δομών, δύσκολες να καταλάβει κανείς χωρίς τους συνδέσμους, καταστρέφουν τον ρυθμό και το σύστημα ισορροπίας ρυθμικές περιόδους.

Λαμβάνοντας υπόψη το ζήτημα της εξήγησης των συντακτικών πληροφοριών που κρύβονται πίσω από τον σύνδεσμο (που φαίνεται απλό και αδιαμφισβήτητο) και, είναι αδύνατο να μην σταματήσουμε στην έλλειψη των άκλιτων μερών του λόγου. Από την συμπιεσμένη μορφή μπορούμε να αναπτύξουμε όλα τα σημασιολογικά «πληρωτικά» σε ένα ολιστικό πλαίσιο. Στην Α Κορ. 13: 4-7 ο συγγραφέας ίσως δεκατρία φορές παραλείφθηκε και. Αυτό το ασύνδετον δεν παραμορφώνει το νόημα, αλλά ακόμα τονίζει την αναλογία ή αντίθετα των γειτονικών εννοιών και εκφράσεων.

Ο σύνδεσμος και-(και) μπορεί να εκτελέσει τη λειτουργία της ρητορικής έμφασης, που συνδέει τα μέρη της φράσης ή τις φράσεις ενόψει της σημασίας της καθεμίας από αυτές: και έωράκασιν και εμισήκασιν και έμέ και τόν πατέρα μου (Ιν. 15: 24) διότι και είδαν τα έργα μου και εμίσησαν εμέ και τον Πατέρα μου. Ωστόσο, μερικές φορές ένα πλεονασμός διορθώνει, χωρίς να καταστρέφει, την ουδέτερη ρητορική και την αδιάφορη συντακτική, τονίζοντας τις ορισμένες ενέργειες ή εννοείς:.. όποιος και έγω (Πράξ. 26:29) τέτοιιοι σαν εμε, τοιούτος γάρ ήμιν και έπρεπεν αρχιερέυς (Εβρ. 7:26) διότι τέτοιος τέλειος και αιώνιος Αρχιερέυς μας εχρειάζετο.

Ο σύνδεσμος (σημασιολογικά μονότονος) τε δείχνει την εγγύτητα των εννοιών. Για μια στενότερη σύνδεση μεταξύ δύο μερών χρησιμοποιούν τε: είς τούτο γάρ ώφθην σοι, προχειρίσασθαί σε ύπρέτην και μάρτυρα ών τε είδες [με] ών τε όφθήσομαί σοι (Πράξ. 26:16), δια τούτο παρουσιάσθηκα εις σε, να σε αναδείξω υπηρέτη και κήρυκα αυτών που είδες και εκείνων τα οποία στο μέλλον θα σου αποκαλύψω.

Οι σύνδεσμοι τέ - και δείχνουν τον κατάλογο των παρόμοιων ή αντίθετων εννοιών, τονίζοντας και διακρίνοντας από όμοια το δεύτερο μέρος: και έξελθόντες οί δούλοι εκείνοι είς τας όδοϋς συνήγαγον πάντας οϋς εύρον, ποιηρούς τε και άγαθούς (Μθ. 22: 10) Εξήλθον οι δούλοι εκείνοι στους δρό-

μοῦς και συνεκέντρωσαν ὅλους ὅσους ευρήκαν καλοῦς και κακοῦς ὡς δὲ ἐγένετο ὁρμὴ τῶν ἔθνῶν τε και Ἰουδαίων σὺν τοῖς ἄρχουσιν αὐτῶν ἰβρία και λιθοβολῆσαι αὐτούς (Πράξ. 14: 5) *Ἐπειδὴ δε ἐγινε πολὺς ερεθισμὸς και ἐξέγερσις των ἀπιστούντων ἐθνικῶν και Ἰουδαίων μαζῆ με τους ἄρχοντάς των*. Για να τονίζουμε την ἀντίθεση μπορούμε να χρησιμοποιούμε και γλωσσικά μέση, υπογραμμίζοντας τις σημασιολογικές ἀντιθέσεις σε λεξιλογικά στοιχεία, μεταδίδοντας την δυναμική και την ἐκφραση του κείμενου: *τους καλοῦς και τους κακοῦς τόσο των Ἐθνικῶν ὅσο και των Ἐβραίων*.

Ἔτσι, ὅταν πρέπει να ἀσχοληθούμε με τη λειτουργική σημασιολογία και τα ρητορικά χαρακτηριστικά του κειμένου, δεν μπορεί κανείς να ἀναζητήσει την ακριβὴ ἐπίσημη ἀλληλογραφία για τη μετάφραση (και μερικές φορές δεν είναι ἀποδεκτὴ καθόλου, ἀφοῦ ὄχι μόνο προκαλεῖ την παραβίαση της γραμματικῆς ἢ του στυλ της γλώσσας του παραλήπτη, ἀλλὰ δημιουργεῖ τις σημασιολογικές ἀσυνέπειες). Πρέπει να προσπαθήσουμε να ἐπιτύχουμε μια λειτουργική συνάφεια και να δημιουργούμε ἓνα λειτουργικό ἰσοδύναμο της συντακτικῆς δομῆς του ἐλληνικῆς κειμένου, στην οποία παίζουν σημαντικὸ ρόλο και ἀκλιτα μέρη του λόγου.

1. Бикман Д., Келлоу Д. Не искажая слова Божия ... – С-Пт., 1994.
2. Ваард Ян де, Найда Ю. На новых языках заговорят: функциональная эквивалентность в библейских переводах. – С-Пт., 1998.
3. Звонська Л.Л. Підручник грецької мови Нового Завіту. – Київ, 2018.
4. Дворецкий И.Х. Древнегреческо-русский словарь, 2т. – Москва, 1958.
5. Новый Завіт. Переклад Українського Біблійного Товариства. – Київ, 2000.
6. Bauer W. Griechisch-Deutsches Wörterbuch zu den Schriften des Neuen Testaments und der frühchristlichen Literatur, 6-te Aufl. von K. und B. Aland. – Berlin. New York, 1988.
7. Blass F., Debrunner A. A Greek Grammar of the New Testament and Other Early Christian Literature. – Chicago, 1961.
8. Martin R.A. Syntactical Evidence of Semitic Sources in Greek Documents. – Cambridge, 1974.
9. The Greek New Testament. – 4 ed. – Stuttgart, 1994.
10. Turner N. Syntax. A Grammar of New Testament Greek, vol. 3. – Edinburg, 1963.

1. Bykman D., Kellou D. Ne yskazhaia slova Bozhyia ... – S-Pt., 1994.
2. Vaard Yan de, Naida Yu. Na novykh yazykakh zahovoriat: funktsionalnaia ekvyvalentnost v bybleiskyykh perevodakh. – S-Pt., 1998.
3. Zvonska L.L. Pidruchnyk hretskoi movy Novoho Zavitu. – Kyiv, 2018.
4. Dvoretzkyi Y.Kh. Drevnehrecheshko-russkyi slovar, 2tt. – Moskva, 1958.
5. Novyi Zavit. Pereklad Ukrainskoho Bibliinoho Tovarystva. – Kyiv, 2000.
6. Bauer W. Griechisch-Deutsches Wörterbuch zu den Schriften des Neuen Testaments und der frühchristlichen Literatur, 6-te Aufl. von K. und B. Aland. – Berlin. New York, 1988.
7. Blass F., Debrunner A. A Greek Grammar of the New Testament and Other Early Christian Literature. – Chicago, 1961.
8. Martin R.A. Syntactical Evidence of Semitic Sources in Greek Documents. – Cambridge, 1974.
9. The Greek New Testament. – 4 ed. – Stuttgart, 1994.
10. Turner N. Syntax. A Grammar of New Testament Greek, vol. 3. – Edinburg, 1963.